Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/3194

2.7.2025

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Odporúčania EHSV v súvislosti s reformnými a investičnými návrhmi formulovanými v rámci cyklu európskeho semestra 2024 – 2025

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2025/3194)

Spravodajcovia: **Konstantinos DIAMANTOUROS**
Javier DOZ ORRIT
Luca JAHIER

Poradca	Olivier VAUZELLE (za spravodajcu)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	11. 7. 2024
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Prijaté v sekcii	15. 4. 2025
Prijaté na plenárnom zasadnutí	30. 4. 2025
Plenárne zasadnutie č.	596
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	152/0/2

1. Závery a odporúčania

EÚ musí súbežne reagovať na obrovské geopolitické výzvy v oblasti zahraničnej, bezpečnostnej a obrannej politiky, ako sú ruská agresia voči Ukrajine, vyhlásenia a kroky novej administratívy USA v súvislosti s obchodom, NATO, územnými ambíciami a ďalšími otázkami, ako aj prebiehajúce konflikty na Blízkom východe. EÚ musí zároveň výrazne zvýšiť produktivitu a konkurencieschopnosť svojho hospodárstva, dosiahnuť ciele Zelenej dohody a posilniť sociálnu súdržnosť prostredníctvom Európskeho piliera sociálnych práv. Zvládnutie výziev si vyžaduje silnú politickú a občiansku podporu, aktívnu účasť organizovanej občianskej spoločnosti, dobrú správu vecí verejných, väčšiu jednotu a integráciu a dôslednú obranu demokratických hodnôt a ľudských práv v rámci našich hraníc aj za nimi. EHSV sa domnieva, že na to, aby sa dosiahli presne stanovené ciele vo všetkých týchto oblastiach, treba zabezpečiť čo najviac finančných prostriedkov, verejných aj súkromných, vnútroštátnych aj európskych. Zároveň je nevyhnutné uprednostňovať európske verejné statky a posilniť všetky dostupné rozpočtové a finančné nástroje alebo v prípade potreby vytvoriť nové.

1.1. *Reformné a investičné opatrenia v členských štátoch, najmä tie, ktoré vychádzajú z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2024*

EHSV:

1.1.1. uznáva, že relevantnosť odporúčaní pre jednotlivé krajiny pri riešení vnútroštátnych výziev v členských štátoch sa líši v závislosti od konkrétnej krajiny, a vyzýva Európsku komisiu, aby vypracovala cielenejšie odporúčania týkajúce sa zdravých fiškálnych politík v záujme finančnej stability, dlhodobého udržateľného rastu a konkurencieschopnosti, verejných výdavkov na kľúčové verejné služby, služby všeobecného záujmu a sociálne politiky, ako aj digitálnej a zelenej transformácie. Zároveň vyzýva vlády, aby navrhované investície a reformy realizovali účinnejšie;

1.1.2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili systematickú komunikáciu a informovanie o cieľoch udržateľného rozvoja v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, keď sa investičné a reformné návrhy premietajú do konkrétnych krokov a opatrení;

1.1.3. opakuje svoju výzvu, aby sa na európskej úrovni zaviedol štruktúrovaný konzultačný proces s formálne ustálenými konzultačnými postupmi, ktoré budú viac zosúladené a transparentnejšie;

1.1.4. zdôrazňuje, že Komisia by mala pokračovať v štruktúrovanom dialógu s vnútroštátnymi sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti. Komisia by mala od členských štátov vyžadovať, aby poskytli súhrn konzultácií so zainteresovanými stranami;

1.1.5. žiada, aby sa do európskeho semestra začlenila zreformovaná zásada partnerstva ([1]).

1.2. ***Strednodobé fiškálno-štrukturálne plány a nový rámec správy hospodárskych záležitostí EÚ***

1.2.1. EHSV teda vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom predpisu EÚ poskytla členským štátom jasné a harmonizované usmernenia, ako povinným, systematickým, štruktúrovaným a zmysluplným spôsobom zapájať zainteresované strany. Takéto usmernenia by následne umožnili regulovať formálny konzultačný proces na vnútroštátnej úrovni. Komisia by mala kvalitu zapojenia zainteresovaných strán zaradiť medzi kritériá na schválenie vnútroštátneho plánu.

1.2.2. Metóda hodnotenia strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov členských štátov Európskou komisiou by sa mala ďalej posúdiť, najmä pokiaľ ide o súlad s požadovanými novými investíciami a reformami, keď členské štáty žiadajú o predĺženie obdobia úprav zo štyroch na sedem rokov.

1.3. ***Realizácia reforiem a investícií stanovených v národných plánoch obnovy a odolnosti***

EHSV:

1.3.1. sa domnieva, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti zohráva v súčasnosti kľúčovú úlohu pri podpore investícií a reforiem. Pred skončením uplatňovania tohto nástroja je však ešte potrebné vyriešiť niekoľko otázok týkajúcich sa jeho využívania;

1.3.2. vyzýva na zlepšenie koordinácie, plánovania a prideľovania zdrojov s cieľom zamedziť oneskoreniam a na zefektívnenie procesov. Výbor takisto vyzýva členské štáty, aby umožnili prístup k odbornej príprave pre administratívnych pracovníkov a k budovaniu kapacít s cieľom zlepšiť riadenie projektov a administratívne postupy. EHSV ([2]) navyše zdôraznil, že je potrebné lepšie, včas a koherentne informovať o pokroku v národných plánoch obnovy a odolnosti;

([1]) *European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period* (Podpora z Európskeho sociálneho fondu pre sociálnych partnerov v období 2007 – 2013), Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159), prieskumné stanovisko EHSV na tému *Posilnenie orientácie politiky súdržnosti na výsledky po roku 2027 – výzvy, riziká a príležitosti* (Ú. v. EÚ C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj), a hodnotiaca správa *Hodnotenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v polovici trvania* o kódexe správania a diskusie so zainteresovanými stranami na konferencii CEMR a uverejnenie jej dokumentu *Top level decision – Local consequences: The European Semester explained* 2. decembra 2024.

([2]) Hodnotiaca správa EHSV na tému *Hodnotenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v polovici trvania*.

1.3.3. trvá na tom, že je potrebná transparentnosť, pokiaľ ide o konečných príjemcov finančných prostriedkov, a vyzval Komisiu a národné vlády, aby zjednodušili postupy, obmedzili byrokraciu a poskytli podporu s cieľom zabezpečiť účinné a včasné vykonávanie plánov ([3]);

1.3.4. žiada, aby nasledujúca výročná správa o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti obsahovala tematickú analýzu zapojenia sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti, národných parlamentov a miestnych a regionálnych samospráv ([4]);

1.3.5. žiada, aby sa lehota na čerpanie finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti predĺžila, a to aspoň do nasledujúceho viacročného finančného rámca (VFR) v roku 2028, ak sa ukáže, že inak by došlo k strate finančných prostriedkov ([5]);

1.3.6. zdôrazňuje, že je potrebné objasniť vymedzenie míľnikov a cieľov a zaručiť spoľahlivosť informácií, ktoré poskytujú členské štáty ([6]). Výbor zdôrazňuje, že je potrebné viac sa zamerať na koncepciu cezhraničných projektov.

1.4. *Investície potrebné na riešenie súčasných a budúcich výziev*

1.4.1. EHSV sa domnieva, že zvýšenie kapacity EÚ na poskytovanie financovania, ako sa navrhuje v Draghiho správe, by si vyžadovalo oveľa viac, ako ponúka existujúci fiškálny priestor v každom členskom štáte a objem a štruktúra súčasného VFR. EHSV opätovne zdôrazňuje, že je potrebné vytvoriť fond pre strategické investície ([7]), ktorý by mal podobný objem prostriedkov ako Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, pričom prioritou by bolo financovanie európskych spoločných statkov a vnútroštátnych investícií v súlade s kľúčovými prioritami európskej politiky. Novovytvorená iniciatíva InvestAI a avizovaný budúci fond pre konkurencieschopnosť predstavujú ako súčasť silnejšieho a konzistentnejšieho VFR pokrok v tejto oblasti. EHSV zároveň zdôrazňuje, že je potrebné rýchlo zintenzívniť rozsiahlu mobilizáciu súkromných úspor dokončením únie kapitálových trhov (nedávno premenovanej na „úniu úspor a investícií“) a zvýšiť finančnú kapacitu Európskej investičnej banky (EIB).

1.5. *Revidovaný a silnejší európsky semester*

1.5.1. Európsky semester sa stal spoľahlivým a dobre etablovaným nástrojom správy hospodárskych záležitostí EÚ a koordinácie s členskými štátmi a práve sa nachádza v procese ďalšieho rozvoja. Nadobudnutie účinnosti revidovaného rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, už oznámené prepojenia medzi nástrojom na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti a semestrom, počiatočný návrh možných prepojení so semestrom v súvislosti s budúcimi výdavkami nasledujúceho VFR a aspoň časť budúceho Kohézneho fondu, to sú ďalšie znaky pokroku v tejto oblasti. Podobne ako zrušenie ročnej stratégie udržateľného rastu na rok 2025 v decembri 2024, všetky tieto kroky poukazujú na to, že je potrebná dôkladná modernizácia tohto procesu.

1.5.2. EHSV vyzýva Komisiu, aby urýchlene preskúmala štruktúru a načasovanie semestra s cieľom zabezpečiť budúce prepojenia s nástrojom na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti v záujme transparentnosti a v snahe umožniť všetkým zúčastneným aktérom (inštitúciám EÚ, národným vládam, parlamentom, miestnym samosprávam, sociálnym partnerom a organizáciám občianskej spoločnosti), aby boli pripravení v plnej miere zohrať svoju príslušnú úlohu v procese európskeho semestra.

([3]) Dvor audítorov – absolutórium Komisii za rok 2023:Vypočutie komisárov Valdisa Dombrovskisa a Paola Gentiloniho v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti (Výbor pre kontrolu rozpočtu – Európsky parlament – 12. novembra 2024)[1] Európsky parlament – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds* (100 najväčších príjemcov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti).

([4]) V súlade so stanoviskom Európskeho výboru regiónov ECON-VII/037 na tému *Preskúmanie Plánu Európskej únie na obnovu po pandémii ochorenia COVID-19 v polovici trvania (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti)* (prijaté v októbri 2024) (Ú. v. EÚ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([5]) V súlade so stanoviskom Európskeho výboru regiónov ECON-VII/037 na tému *Preskúmanie Plánu Európskej únie na obnovu po pandémii ochorenia COVID-19 v polovici trvania (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti)* (prijaté v októbri 2024) (Ú. v. EÚ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([6]) Dvor audítorov – absolutórium Komisii za rok 2023:Vypočutie komisárov Valdisa Dombrovskisa a Paola Gentiloniho v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti (Výbor pre kontrolu rozpočtu – Európsky parlament – 12. novembra 2024)[1] Európsky parlament – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds* (100 najväčších príjemcov prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti).

([7]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Investičný fond EÚ pre hospodársku odolnosť a udržateľnú konkurencieschopnosť (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C, C/2024/6862, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6862/oj).

1.5.3. EHSV navrhuje, aby Európska komisia v rámci európskeho semestra uplatňovala ukazovatele, ktoré sú príznačné pre hospodárstvo zamerané na dobré životné podmienky, s cieľom posúdiť situáciu v každom členskom štáte a poskytnúť komplexnejší obraz.

2. **Úvod**

2.1.1. Toto stanovisko z vlastnej iniciatívy je spolu s informačnou správou súčasťou balíka dokumentov a nadväzuje na prácu skupiny *ad hoc* Európsky semester v rámci EHSV: konzultácie s národnými hospodárskymi a sociálnymi radami, sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti z členských štátov EÚ o kľúčových témach európskeho semestra. Toto stanovisko dopĺňa informačnú správu, v ktorej sa zhromažďujú názory sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti v členských štátoch na národné reformné a investičné návrhy a ich vykonávanie (cyklus európskeho semestra 2024 – 2025), a to zahrnutím politických odporúčaní, záverov a politických návrhov EHSV sformulovaných na základe výsledkov konzultácií so zainteresovanými stranami uvedených v danej správe.

2.1.2. Vďaka tejto práci EHSV pokračuje vo svojom úsilí presadiť participatívnejší európsky semester a rámec správy hospodárskych záležitostí, s väčšou zodpovednosťou na vnútroštátnej úrovni a užším zapojením organizovanej občianskej spoločnosti. Široká účasť podporuje rozhodovanie založené na dôkazoch a demokratickú legitimitu a zaisťuje širšiu podporu verejnosti pri zavádzaní transformačných politík a systémových zmien.

3. **Kontext**

3.1.1. Toto stanovisko z vlastnej iniciatívy sa v prvom rade zameriava na reformné a investičné opatrenia členských štátov, najmä tie, ktoré vychádzajú z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2024, a ich realizáciu. V rámci jarného balíka európskeho semestra 2024 predložila Komisia v júni návrhy odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2024, ktoré Rada s menšími zmenami v júli 2024 prijala. Tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny zahŕňajú: i) odporúčanie v súvislosti s fiškálnou politikou (odporúčanie č. 1); ii) odporúčanie týkajúce sa vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a programov politiky súdržnosti ([8]) (odporúčanie č. 2); iii) odporúčania č. 3 a 4, ktoré sa týkajú zvyšných politických priorít alebo špecifík členských štátov. Približne dve tretiny odporúčaní vydaných v rámci odporúčaní č. 3 a 4 sa týkali politík na posilnenie trhov práce prostredníctvom vzdelávania a investícií do zručností, podpory zelenej transformácie a iných politík súvisiacich s energetikou a riešenia pretrvávajúcich problémov v oblasti konkurencieschopnosti. Ďalej sa toto stanovisko z vlastnej iniciatívy sústreďuje na strednodobé fiškálno-štrukturálne plány, ktoré sú ústredným prvkom nového rámca správy hospodárskych záležitostí ([9]). Členské štáty v týchto plánoch stanovujú svoje fiškálne ciele, prioritné reformy a investície ([10]), ako aj opatrenia na riešenie prípadných makroekonomických nerovnováh počas obdobia fiškálnych úprav.

3.1.2. V tejto súvislosti EHSV žiada, aby sa zaviedli trvalé a štruktúrované postupy konzultácie so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti pri vypracúvaní národných plánov ([11]). V článku 11 nariadenia o novom rámci správy hospodárskych záležitostí ([12]) sa členské štáty navyše vyzývajú, aby pri navrhovaní plánov v súlade s vnútroštátnymi právnymi rámcami viedli konzultácie so sociálnymi partnermi, regionálnymi orgánmi, organizáciami občianskej spoločnosti a inými relevantnými vnútroštátnymi zainteresovanými stranami. Pokiaľ ide o cyklus európskeho semestra 2025, vzhľadom na krátky časový rámec na prípravu prvého súboru národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov členské štáty mohli – ale neboli povinné – uskutočniť takéto konzultácie. Pri vypracúvaní všetkých budúcich plánov budú musieť viesť konzultácie s vnútroštátnymi zainteresovanými stranami, aj keď pre tieto konzultácie neboli stanovené žiadne kvalitatívne kritériá. Napokon sa v tomto stanovisku z vlastnej iniciatívy skúma pokrok dosiahnutý pri realizácii reforiem a investícií stanovených v národných plánoch obnovy a odolnosti ([13]).

([8]) Inforegio – Nová politika súdržnosti.

([9]) Oznámenie Európskej komisie s názvom *Európsky semester 2025: nový rámec hospodárskych záležitostí v praxi* (26. november 2024).

([10]) Reformy a investície, ktorými sa riešia hlavné výzvy zistené v kontexte európskeho semestra a realizujú spoločné priority EÚ.

([11]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)] – Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)] – Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (Ú. v. EÚ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([12]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([13]) Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti – Európska komisia.

4. **Všeobecné pripomienky**

4.1. ***Reformné a investičné opatrenia v členských štátoch, najmä tie, ktoré vychádzajú z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2024, a realizácia týchto opatrení***

4.1.1. Relevantnosť odporúčaní pre jednotlivé krajiny v členských štátoch pri riešení vnútroštátnych výziev sa v jednotlivých členských štátoch líši a EHSV vyzýva Komisiu, aby venovala osobitnú pozornosť cieleným odporúčaniam týkajúcim sa zdravých fiškálnych rozpočtových politík v záujme finančnej stability a dlhodobého rastu, verejných výdavkov, udržateľnosti verejných služieb a služieb všeobecného záujmu, lepšej inštitucionálnej koordinácie, zlepšenia sociálnych politík (najmä v oblastiach, ako je zdravotná starostlivosť, rozvoj zručností, nerovnosť a začlenenie), ako aj digitálnej a zelenej transformácie (najmä začlenením environmentálnych cieľov do verejných politík). Dôraz by sa mal klásť aj na zdaňovanie s cieľom podporiť tieto reformy a transformácie. EHSV žiada, aby sa uprednostňovali aktuálne hospodárske výzvy, ako sú bývanie, sociálna ochrana, životné náklady a náklady na energiu, ako aj štrukturálne problémy ohrozujúce konkurencieschopnosť EÚ, napr. nadmerná regulácia a zdĺhavé povoľovacie postupy. EHSV zároveň vyzýva národné vlády, aby investície a reformy navrhnuté v týchto odporúčaniach pre jednotlivé krajiny realizovali účinnejšie a systematickejšie na základe dlhodobého strategického plánovania.

4.1.2. EHSV konštatuje, že medzi členskými štátmi sú rozdiely v tom, ako sa ciele udržateľného rozvoja zohľadňujú v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili systematickú komunikáciu a informovanie o týchto cieľoch, keď sa investičné a reformné návrhy premietajú do konkrétnych krokov a opatrení. Vďaka lepšiemu pochopeniu cieľov udržateľného rozvoja zo strany verejnosti by totiž vznikli značné príležitosti, ako zabezpečiť celostný prístup k udržateľnému rozvoju. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné zreformovať európsky semester so zámerom lepšie riadiť a podporovať plnenie cieľov a predsavzatí EÚ stanovených napríklad v Európskej zelenej dohode, Európskom pilieri sociálnych práv a Pakte OSN pre budúcnosť prijatom v septembri 2024 ([14]) a posilniť súčasnú nízku konkurencieschopnosť EÚ. EHSV súhlasí s tým, že komplexné hlavné ciele, ako aj jasné a ambiciózne čiastkové ciele v oblasti udržateľného rozvoja by v kontexte európskeho semestra mohli umožniť posúdiť, či sú existujúce politiky a investície účinné a či vedú k pokroku správnym smerom, alebo či sú potrebné ďalšie reformy a investície, ktoré sa potom v rámci tohto procesu môžu odporučiť ([15]). EHSV sa preto domnieva, že je potrebné prehodnotiť súčasný prístup k analýze nedostatkov, ktorý sa uplatňuje v rámci európskeho semestra.

4.1.3. Celkovým cieľom konzultácií so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti je prijímať rozhodnutia o smerovaní sociálnej a hospodárskej politiky v nadchádzajúcich rokoch. Témy, o ktorých sa diskutuje v rámci európskeho semestra, sú väčšinou najrelevantnejšie pre organizovanú občiansku spoločnosť. Vnútroštátne zainteresované strany môžu na jednej strane prispieť svojimi odbornými znalosťami, na druhej strane môžu takisto navrhnúť dôležité opatrenia. V prípade mnohých súčasných mechanizmov účasti, aj keď sa využívajú, chýba skutočný dialóg a na nastolené otázky sa často nereaguje, čo vedie k frustrácii. EHSV opakuje svoju výzvu, aby sa na európskej úrovni uzákonil štruktúrovaný konzultačný proces s formálne ustálenými konzultačnými postupmi, ktoré budú viac zosúladené a transparentnejšie. Cieľom tohto postupu je zabezpečiť, aby sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti boli zapájaní do rozhodovacieho procesu systematicky, rýchlejšie, zmysluplnejšie a účinnejšie. Ďalej by sa malo zaistiť, aby boli zainteresované strany informované o tom, ako sa ich príspevky zohľadnili a prečo sa prijali príslušné rozhodnutia.

4.1.4. Komisia by zároveň mala pokračovať v štruktúrovanom dialógu s vnútroštátnymi sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti. Od členských štátov by mala vyžadovať, aby poskytli podrobný súhrn konzultácií so zainteresovanými stranami. EHSV napokon žiada, aby sa do európskeho semestra začlenila zreformovaná zásada partnerstva ([16]).

([14]) https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future.

([15]) *A European Agenda To Navigate Uncertain Times – How to steer the EU towards wellbeing for all now and in the future* – MERGE (mergeproject.eu).

([16]) *European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period* (Podpora z Európskeho sociálneho fondu pre sociálnych partnerov v období 2007 – 2013), nariadenie (EÚ) 2021/1060, prieskumné stanovisko EHSV na tému *Posilnenie orientácie politiky súdržnosti na výsledky po roku 2027 – výzvy, riziká a príležitosti* (Ú. v. EÚ C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj), a hodnotiaca správa *Hodnotenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v polovici trvania* o kódexe správania a diskusie so zainteresovanými stranami na konferencii CEMR a uverejnenie jej dokumentu *Top level decision – Local consequences: The European Semester explained* 2. decembra 2024.

4.2. ***Strednodobé fiškálno-štrukturálne plány a nový rámec správy hospodárskych záležitostí EÚ***

4.2.1. Pokiaľ ide o obsah súčasných plánov, celkovo pretrvávajú pochybnosti o tom, či sú navrhované opatrenia dostatočné na riešenie výziev, ktorým čelia členské štáty, ako sú dvojaká transformácia, inovácie a udržateľná konkurencieschopnosť, ako aj geopolitické a štrukturálne výzvy z hľadiska bezpečnosti a obrany, strategickej autonómie, demografie, energetiky, infraštruktúry, sociálnej ochrany, sociálnej súdržnosti a služieb starostlivosti. Okrem toho hlavné závery správ Lettu ([17]) a Draghiho do takej miery ovplyvnia nový pracovný program Komisie, že by podľa názoru EHSV malo byť možné čiastočne pozmeniť obsah národných fiškálnych a štrukturálnych plánov za predpokladu, že sa dodržia makroekonomické parametre zaručujúce udržateľnosť verejných financií v strednodobom a dlhodobom horizonte.

4.2.2. Napriek tomu, že EHSV vyzval, aby zástupcovia organizovanej občianskej spoločnosti mali zaručenú účasť na navrhovaní a vykonávaní hospodárskych politík, politík zamestnanosti a sociálnych politík, ktoré sa majú zahrnúť do strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov ([18]), konštatuje, že v mnohých členských štátoch nebol zainteresovaným stranám sprístupnený obsah národného plánu pred tým, ako bol predložený Komisii, alebo pred tým, ako Komisia zaslala svoje posúdenie týchto plánov. Stalo sa to aj napriek tomu, že plány predstavujú politické ukotvenie pre hospodárske a fiškálne politiky členských štátov a prioritné reformy a investície na nasledujúcich štyri až sedem rokov. Vnútroštátne zainteresované strany môžu prispieť svojimi odbornými znalosťami a takisto môžu navrhnúť vhodné opatrenia, ktoré zohľadňujú realitu v praxi. Situácia je ešte horšia vzhľadom na to, že vnútroštátna zodpovednosť za záväzky prijaté v plánoch, čo je jeden z faktorov, ktoré môžu s najväčšou pravdepodobnosťou zabezpečiť ich realizáciu, sa dá zaistiť len vtedy, ak sa politickí a sociálni aktéri budú môcť podieľať na ich vypracovaní cestou formálnych konzultačných procesov. To by sa malo zabezpečiť aj v prípade aktivácie všeobecnej únikovej doložky.

4.2.3. Tie isté zainteresované strany a EHSV preto opätovne vyzývajú Komisiu, aby vypracovala predpis EÚ o tom, akým spôsobom zapájať sociálnych partnerov a organizácie občianskej spoločnosti do procesu európskeho semestra a rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ. V tomto predpise by sa vymedzili základné zásady a hlavné znaky participačného procesu, ktoré by sa mali dodržiavať v postupoch členských štátov ([19]).

4.3. ***Realizácia reforiem a investícií stanovených v národných plánoch obnovy a odolnosti***

4.3.1. Pokiaľ ide o to, či národné vlády budú schopné vyčerpať prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti do 31. augusta 2026, mnohé zainteresované strany majú pochybnosti o tom, či to dokážu v plnej miere alebo správnym spôsobom. Hrozí, že sa príslušné finančné prostriedky použijú neefektívne, na úkor kvality a účinnosti projektov a operácií realizovaných s podporou z mechanizmu. Ak vlády nezintenzívnia realizáciu reforiem a investícií stanovených v plánoch obnovy a odolnosti, môže sa stať, že prídu o značné finančné prostriedky. Hoci sa pri čerpaní prostriedkov a vykonávaní plánov obnovy a odolnosti dosiahol pokrok, stále je naliehavo potrebné tento proces urýchliť. Brzdia ho najmä nedostatočná administratívna kapacita na národnej a miestnej úrovni, neefektívnosť, problémy s transparentnosťou, problémy so správou a chýbajúce plánovanie a nedostatok primeraných zdrojov na vykonávanie plánov obnovy a odolnosti. Zistili sa aj ďalšie dôvody oneskorení pri realizácii, napr. slabá iniciatívnosť zo strany súkromného sektora, nerealistické lehoty a roztrieštená koordinácia zo strany vládnych agentúr, skutočnosť, že na malé projekty sa nedajú získať dostatočné finančné prostriedky, chýbajúce zdroje a nepružné lehoty vedúce k oneskoreniam v dôsledku byrokratických postupov, neadekvátna príprava reforiem, chýbajúce konzultácie so zainteresovanými stranami, čo vedie k neuspokojivej príprave reforiem, chýbajúce harmonogramy realizácie projektov, ako aj oneskorenia v dôsledku zdĺhavej prípravy legislatívnych návrhov a postupov verejného obstarávania.

([17]) Enrico Letta: Much More than a Market (Oveľa viac než len trh), apríl 2024.

([18]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)] – Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)] – Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (Ú. v. EÚ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([19]) Stanoviská ESHV na tému *Reformné a investičné návrhy a ich realizácia v členských štátoch – názor organizovanej občianskej spoločnosti* (Ú. v. EÚ C, C/2024/4054, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4054/oj), *Odporúčania EHSV týkajúce sa dôkladnej reformy európskeho semestra* (Ú. v. EÚ C 228, 29.6.2023, s. 1), a *Nové pravidlá správy hospodárskych záležitostí pripravené pre budúcnosť* (Ú. v. EÚ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

4.3.2. Je preto zásadné, aby sa viedli konzultácie so všetkými sociálnymi a hospodárskymi partnermi, aby boli vypočuté ich názory a aby sa zabezpečila úplná informovanosť verejnosti a náležitá komunikácia. EHSV vyzýva na zlepšenie koordinácie, plánovania a prideľovania zdrojov s cieľom predísť oneskoreniam a na zefektívnenie postupov vrátane obmedzenia zbytočnej dokumentácie a prijatia digitálnych riešení. Výbor takisto vyzýva členské štáty, aby umožnili prístup k odbornej príprave pre administratívnych pracovníkov a k budovaniu kapacít s cieľom zlepšiť riadenie projektov a administratívne postupy. EHSV ([20]) navyše zdôraznil, že je potrebné lepšie, včas a koherentne informovať o pokroku v národných plánoch obnovy a odolnosti.

4.3.3. EHSV trvá na tom, že je potrebná transparentnosť, pokiaľ ide o konečných príjemcov finančných prostriedkov, a vyzval Komisiu a národné vlády, aby zjednodušili postupy, obmedzili byrokraciu a poskytli podporu s cieľom zabezpečiť účinné a včasné vykonávanie plánov. Vyzýva na väčšiu transparentnosť konečných príjemcov v budúcnosti ([21]). Členské štáty uverejnili viac ako 100 najväčších príjemcov a v niektorých prípadoch prvú desiatku tvoria príjemcovia z verejného sektora ([22]). Vďaka väčšej transparentnosti by bolo možné poznať celý zoznam príjemcov finančných prostriedkov v rámci plánov obnovy a odolnosti. Komisia by mala zmeniť príslušnú definíciu, ktorá nie je uvedená v nariadení, ale v usmerneniach ([23]). Tok prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti musí byť transparentný a vysledovateľný, aby sa zabezpečilo účinné využívanie týchto zdrojov. Pri nakladaní s verejnými financiami by sa mali harmonizovať informácie.

4.3.4. EHSV žiada, aby nasledujúca výročná správa o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti obsahovala tematickú analýzu zapojenia sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti, národných parlamentov a miestnych a regionálnych samospráv ([24]).

4.3.5. Výbor žiada, aby sa predĺžila lehota na čerpanie finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ak sa ukáže, že inak by došlo k strate finančných prostriedkov ([25]). V súvislosti so spôsobom realizácie národných plánov je potrebná väčšia flexibilita. Medzi rokovaním o VFR a oficiálnym skončením uplatňovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je časový odstup. V ideálnom prípade by sa skončenie uplatňovania mechanizmu malo zosúladiť s novým VFR, čo by členským štátom poskytlo viac času na uskutočnenie plánovaných investícií a reforiem. EHSV okrem toho konštatuje, že vo viacerých členských štátoch organizovaná občianska spoločnosť podporuje myšlienku, aby sa prístup založený na výkonnosti, uplatňovaný v rámci mechanizmu, využíval aj vo VFR. Tento prístup by bol prijateľnou cestou, ako vyriešiť problém nedostatočného pokroku pri dosahovaní našich spoločných cieľov. Mal by však byť doplnený o záruku flexibility, pokiaľ ide o spôsob jeho vykonávania, a o záväzné ustanovenia, ktoré zabezpečia, aby sa členské štáty držali pravidiel, pričom cieľom je atraktívnosť, ako aj presadzovanie. EHSV v každom prípade odporúča vyhnúť sa zbytočnej centralizácii a dodatočnému zaťaženiu vo všetkých programoch, zachovať špecifickú metodiku, vďaka ktorej boli hlavné programy EÚ (ako sú programy politiky súdržnosti) úspešné, a zásadu partnerstva, ktorou sa zabezpečí riadne zapojenie príslušných zainteresovaných strán.

4.3.6. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné objasniť vymedzenie míľnikov a cieľov, lepšie vymedziť hodnotiace nástroje a parametre a zaručiť spoľahlivosť informácií poskytovaných členskými štátmi ([26]). Výbor zároveň zdôrazňuje, že sa musíme viac zamerať na koncepciu cezhraničných projektov.

4.3.7. Napokon trvá na tom, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti musí byť úspešným príkladom. Organizovaná občianska spoločnosť vyzdvihla niekoľko poznatkov získaných pri využívaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktoré by sa dali uplatniť aj na iné finančné nástroje EÚ. Tieto poznatky sa týkajú rôznych tém, ako je byrokracia a zjednodušené postupy, zapojenie vnútroštátnych sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti, flexibilita pri realizácii nástroja, potreba lepšej koordinácie, ako aj plánovanie a monitorovanie takéhoto nástroja.

([20]) Hodnotiaca správa EHSV na tému *Hodnotenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v polovici trvania*.

([21]) Dvor audítorov – absolutórium Komisii za rok 2023:Vypočutie komisárov Valdisa Dombrovskisa a Paola Gentiloniho v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti (Výbor pre kontrolu rozpočtu – Európsky parlament – 12. novembra 2024)[1] Európsky parlament – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds* (100 najväčších príjemcov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti).

([22]) Európsky parlament – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds* (100 najväčších príjemcov prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti).

([23]) Dvor audítorov: osobitná správa z roku 2024 (september 2024): „**Odporúčanie 1 – Zaistiť jednotné uplatňovanie definície termínu ‚konečný príjemca‘.** Komisia by mala zabezpečiť, aby členské štáty chápali termín ‚konečný príjemca‘ rovnako a aby ho uplatňovali jednotne.“

([24]) V súlade so stanoviskom Európskeho výboru regiónov ECON-VII/037 na tému *Preskúmanie Plánu Európskej únie na obnovu po pandémii ochorenia COVID-19 v polovici trvania (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti)* (prijaté v októbri 2024) (Ú. v. EÚ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([25]) V súlade so stanoviskom Európskeho výboru regiónov ECON-VII/037 na tému *Preskúmanie Plánu Európskej únie na obnovu po pandémii ochorenia COVID-19 v polovici trvania (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti)* (prijaté v októbri 2024) (Ú. v. EÚ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([26]) Dvor audítorov – absolutórium Komisii za rok 2023:Vypočutie komisárov Valdisa Dombrovskisa a Paola Gentiloniho v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti (Výbor pre kontrolu rozpočtu – Európsky parlament – 12. novembra 2024)[1] Európsky parlament – *The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds* (100 najväčších príjemcov prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti).

4.4. ***Investície potrebné na riešenie súčasných a budúcich výziev***

4.4.1. EHSV súhlasí s analýzou a so závermi Draghiho správy ([27]) o tom, ako by EÚ mala riešiť súčasné početné výzvy ([28]) tým, že skoncuje so slabými investíciami do európskeho hospodárstva príznačnými pre posledné desaťročia a posilní udržateľnú konkurencieschopnosť. Je to však ešte ťažšie vzhľadom na to, že mnohé členské štáty musia znižovať svoje verejné deficity a úrovne zadlženia prostredníctvom národných fiškálnych a štrukturálnych plánov stanovených v novom rámci makroekonomického riadenia EÚ. Sú len dva spôsoby, ako tieto ciele a politiky zosúladiť a zabezpečiť, aby boli primerane financované. Po prvé musíme lepšie koordinovať vnútroštátne investície a posilniť ich európskymi politickými usmerneniami. To si vyžaduje posilnenie európskeho semestra a zlepšenie jeho fungovania. Po druhé musíme zvýšiť kapacitu EÚ na poskytovanie financovania, a to podstatnou reštrukturalizáciou a zvýšením prostriedkov v nasledujúcom VFR, a zároveň treba zvážiť vytvorenie fondu pre strategické investície, pričom prioritou bude financovanie európskych spoločných statkov a vnútroštátnych investícií, ktoré odrážajú hlavné európske politické priority. Mala by sa zvýšiť aj kapacita EIB poskytovať financovanie, a to prostredníctvom novej rozšírenej verzie osobitných programov InvestEU (ako je iniciatíva InvestAI a avizovaný Európsky fond pre konkurencieschopnosť).

4.4.2. Keďže nevyhnutnosť výrazne zvýšiť investície a potreba zároveň znížiť úrovne zadlženia bez nepriaznivého vplyvu na politiky sociálnej súdržnosti si navzájom odporujú, bude treba zaviesť opatrenia aj v oblasti daňových príjmov. Podľa EHSV by európska hospodárska politika mala zahŕňať usmernenia na podporu primeraného, spravodlivého a koordinovanejšieho zdaňovania na úrovni EÚ, ktoré prispeje k posilneniu hospodárskeho rastu, čo sa zase môže premietnuť do udržateľného zvýšenia verejných príjmov. Okrem toho by tieto daňové usmernenia mali byť šité na mieru pre každý členský štát, zohľadňovať štruktúru jeho hospodárstva a daňový systém a podporovať rovnomerné rozdelenie príjmov a bohatstva.

4.4.3. Draghiho správa poukázala na to, že úspory v EÚ, ktoré sú o 50 % vyššie ako v USA, nie sú náležite nasmerované do investícií. Opatrenia potrebné na dobudovanie únie kapitálových trhov a odstránenie prekážok, ktoré tomu bránia už mnoho rokov, nemožno ďalej odkladať. EÚ musí zároveň prehodnotiť a upraviť všetky politiky, ktoré podnecujú a podporujú nasmerovanie kapitálu na prioritné investičné ciele EÚ.

4.4.4. Kľúčovým prvkom nového kompasu konkurencieschopnosti EÚ budú aj koordinované národné reformy a investície. Komisia oznámila, že bude vytvorený nový nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti, ktorý sa bude uplatňovať popri opatreniach prijatých členskými štátmi na splnenie spoločných priorít v oblasti konkurencieschopnosti. Uviedla, že prístup založený na kombinovaní reforiem a investícií s cieľom realizovať priority EÚ na vnútroštátnej úrovni, ktorý bol zavedený v rámci európskeho semestra a nástroja NextGenerationEU, doplnia koordinované cezhraničné a celoúnijné opatrenia prostredníctvom nástroja na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti. Tento nástroj bude mať za cieľ zosúladiť priemyselné a výskumné politiky a investície na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni a bude sa uplatňovať v spojení s efektívnejším európskym semestrom zameraným na reformy a investície v záujme konkurencieschopnosti na vnútroštátnej úrovni. Okrem toho bude v nasledujúcom VFR uplatňovanie nástroja na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti podporované novým fondom pre konkurencieschopnosť. EHSV žiada podrobnejšie objasniť, ako budú tieto nástroje prepojené s európskym semestrom, aby sa zabránilo ďalšej a zbytočnej byrokracii.

V Bruseli 30. apríla 2025

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE

([27]) Konkurencieschopnosť EÚ: pohľad do budúcnosti – Európska komisia.

([28]) Výzvy spojené so snahou súbežne reagovať na potrebu zvýšiť produktivitu a konkurencieschopnosť hospodárstiev, s veľkými geopolitickými výzvami, s uplatňovaním koncepcie otvorenej strategickej autonómie v oblastiach, ako je bezpečnosť a obrana, priemyselná a obchodná politika, s dosahovaním pokroku pri plnení cieľov zelenej a digitálnej transformácie, s posilnením sociálnej súdržnosti a uplatňovaním Európskeho piliera sociálnych práv.